

ע"פ 8778/21 - פלוני נגד מדינת ישראל, פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייט

ע"פ 8778/21

לפני:
כבוד השופט ד' ברק-ארז
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט ר' רונן

המערער: פלוני

נגד

המשיבים:
1. מדינת ישראל
2. פלוני (נפגע העבירה)

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי לנוער
בחיפה מיום 7.11.2021 בתפ"ח 24596-06-20
שניתן על ידי כבוד השופטים י' ליפשיץ, ג' ציגלר ו-ש'
מנדלבאום

תאריך הישיבה: י"א בכסלו התשפ"ג (5.12.2022)

בשם המערער: עו"ד ענת חולי

בשם המשיב 1: עו"ד עמרי כהן

בשם נפגע העבירה: עו"ד שוקי זידאן

עמוד 1

פסק-דין

השופטת ד' ברק-ארז:

1. העצב אין לו סוף. המערער, כיום כבן עשרים, הורשע בביצוע עבירות מין בהיותו קטין. בעת ביצוע העבירות היה המערער, שתפקודו גבולי, חוסה בפנימייה, שבה הושם מכוחו של צו נזקקות על רקע נסיבות חייו האישיים והמשפחתיות. העבירות בוצעו בחוסה אחר בפנימייה, נער צעיר מהמערער שהתגורר עמו בחדר. הדיון בפנינו חשף סיפורי חיים רבי מהמורות ומכמירי לב, הן של נפגע העבירה והן של המערער ומשפחתו.

2. בית המשפט לנוער בבית המשפט המחוזי בחיפה הרשיע את המערער בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן ובכתב האישום הנוסף שצירף, אשר נסב אף הוא על עבירות מין. בית המשפט המחוזי גזר על המערער עונש מאסר בפועל לתקופה של 40 חודשים, וקבע כי בהתאם לסעיף 19ד לחוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), התשכ"ט-1969, ירוצה המאסר במעון נעול. כמו כן נגזרו על המערער עונשי מאסר מותנים והושת עליו פיצוי בסכום של 40,000 שקלים שישולם לנפגע העבירה (בתיק העיקרי) (ת"פ 24596-06-20, השופטים י' ליפשיץ, ג' ציגלר ו-ש' מנדלבוים). ההליך המשפטי בעניינו של המערער בבית המשפט המחוזי היה בסופו של דבר מיטיב וחשוב מבחינתו של המערער. הודות למאמץ המשולב של בית המשפט המחוזי, רשויות התביעה, גורמי הרווחה ובאת-כוחו של המערער, המערער הושם במעון הנעול בסטטוס של עצור עוד ביום 20.7.2021, ולאחר מתן גזר הדין ביום 7.11.2021 החל בריצוי עונשו. כעולה מהתסקירים שהוגשו לעיוננו, תפקודו תקין והוא מקבל טיפול המסייע בשיקומו. המערער עצמו ציין כי הוא חש נתרם מהשהות במסגרת זו.

3. הערעור שבפנינו הוגש ביום 21.12.2021 והוא נסב על מידת העונש שנגזר על המערער. מלכתחילה הערעור כוון הן כלפי אורכה של תקופת המאסר והן כלפי גובה הפיצוי. בדיון שהתקיים בפנינו ביום 6.12.2022 באת-כוחו של המערער ציינה כי ניכר שריצוי המאסר במעון הנעול מיטיב עם המערער בהיבט השיקומי, ועל כן ערעורו ממוקד כעת בהפחתת סכום הפיצוי שבו חויב. באת-כוחו של המערער עמדה בהקשר זה על תפקודו הגבולי של המערער, על עוני המרוד, ועל היותו נעדר יכולת השתכרות מינימלית שתאפשר לו לשאת בתשלום הפיצוי. ביחס לכך צוין כי המערער שולב בתעסוקה בסיסית במסגרת המעון הנעול ומשתכר סכום זעום מדי חודש, כי הוא בן למשפחה קשת-יום, הכוללת אם יחידנית המתקשה לקיים את עצמה ואח אחד מאב אחר, וכי מעולם לא היה לו קשר עם אביו. באת-כוחו של המערער ציינה עוד, כי לחובת המערער עומד חוב לביטוח לאומי בסך של 15,000 שקלים, שנצבר עקב טעות בתשלום קצבה שלה הוא זכאי לחשבונה של אמו. במכלול הנסיבות, באת-כוחו של המערער ביקשה לקבל את הערעור במובן זה שסכום הפיצוי יופחת, ולחלופין כי יידחה מועד תחילת התשלום עד לאחר שחרורו של המערער ממאסרו. באת-כוחו של המערער הבהירה כי בהיותו קטין, בשלב זה קיבל נפגע העבירה סכום של 10,000 שקלים מהמרכז לגביית קנסות על חשבון סכום הפיצוי הכולל, בהתאם להוראת סעיף 3א לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 ולתקנות המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות (פיצוי לקטין שניזוק מעבירה), התשע"ג-2012.

4. לדברי אמו של המערער, שנכחה באולם בית המשפט ואף ביקשה את רשות הדיבור, היא מתקשה לכלכל את עצמה בחיי היום-יום, וידה אינה משגת לעזור לבנה המערער בתשלום הפיצוי. האם הוסיפה בצער כי אין למערער קרוב

ומודע בעולם מלבדה, אשר יוכל לסייע לו מבחינה כלכלית.

5. נציגת שירות המבחן לנוער הציגה את התסקיר העדכני בעניינו של המערער, וסמכה ידיה על הדרך הארוכה שהוא עושה, ועל נסיבות חייו הקשות והמצוקה שממנה הגיע להליך. בתסקיר פורטו, בין היתר, תנאי המחיה הקשים של האם, אשר בגינם אף הופנתה למתן מענה על-ידי הלשכה לשירותים חברתיים.

6. בא-כוח המדינה ציין את ההתגייסות הכללית לסייע למערער בהיבט הטיפולי, אך עמד על כך שיש להשאיר את פסיקת הפיצוי על מכונה. בהקשר זה הוא התייחס להלכה הפסוקה באשר לכך שהיעדר יכולת כלכלית מצד נאשם אינו משמש שיקול בקביעת גובה הפיצוי.

7. בא-כוחו של נפגע העבירה התנגד לקבלת הערעור. אף הוא הציג מצוקה קשה מאד ונסיבות חיים מורכבות של נפגע העבירה ומשפחתו, נער צעיר שהושם בפנימייה, ושם הופקר בפועל לפגיעה מינית חמורה. הוצג לעיונו תסקיר נפגע עבירה כפי שהוגש לבית המשפט המחוזי, שבו הוצגו הרקע המשפחתי והכלכלי העגום של נפגע העבירה, המצוקה בביתו שהביאה להוצאתו מן הבית בגיל צעיר, והשלכותיה הקשות של הפגיעה בו עליו ועל בני משפחתו. לשאלת בית המשפט, הובהר כי נפגע העבירה שווה לעת הזו במסגרת חוץ-ביתית, ומקבל טיפול המתייחס בין היתר לפגיעה המינית שעבר.

8. תקצר היריעה מלתאר את המצוקה הרב-ממדית של המקרה שבפנינו. אין ספק שנקודת המוצא היא שנפגע העבירה זכאי לפיצוי. אין הצדקה בדין לגרוע מן הפיצוי שנפסק לו. עם זאת, שהותו של המערער במעון נעול, ללא כושר השתכרות ממשי, כמו גם נסיבותיו המשפחתיות הקשות, ללא כל עורף כלכלי, אינן מאפשרות בעת הזו את ביצוע התשלום בפועל. צבירתו של החוב הנוסף מטילה אף היא צל כבד על שיקומו של המערער. לצד זאת, ונוכח עמדתה של הפסיקה כי הפיצוי הנפסק בהליך הפלילי הוא בבחינת "עזרה ראשונה" לנפגע העבירה, יש ליתן משקל מסוים לכך שניתן לו בעת הזו טיפול במסגרת המוסדית שבה הוא נמצא. נוסף, כי איננו נוקטים כל עמדה ביחס לאפשרות שנסיונותיו הקשות של המקרה יובילו למתן מענה לנפגע העבירה באפיקים נוספים, על רקע העובדה שהמעשים בוצעו בעת שהוא הוצא מביתו למסגרת הפנימית.

9. במכלול הנסיבות המורכבות והקשות של המקרה, באנו לכדי מסקנה כי המענה הנכון לאיזון בין כלל השיקולים שהוצגו הוא קביעה שמועד תחילתו של תשלום הפיצוי יחול ביום 7.6.2024, לקראת סיום תקופת מאסרו של המערער. זאת, בשים לב לשהייתו של נפגע העבירה במסגרת החוץ-ביתית הדואגת לצרכיו ומספקת את הטיפול הדרוש לו בשלב זה. לא נעלם מעינינו הקושי שנוצר בנסיבות העניין בשל דחיית מועד התשלום, בה בעת שנפגע העבירה קיבל כבר כרבע מסכום הפיצוי הכולל על-ידי המדינה, על חשבון חובו של המערער. בנסיבות המיוחדות של תיק זה, חזקה על רשויות המדינה כי לא ידרשו בשלב זה מנפגע העבירה את השבת סכום ששולם עד כה, וכי סכום זה יזקק לחובו של המערער רק החל ממועד התשלום בפועל כמפורט לעיל. יש להוסיף, כי בסמוך למועד האמור יוכל המערער לפנות למרכז לגביית קנסות לצורך קביעת מועדים מתאימים ומדודים לתשלום הפיצוי, תוך בחינת מכלול הנסיבות הרלוונטיות.

10. אי אפשר לסיים את מלאכת כתיבת פסק דינו מבלי להתריע בשער ולהדגיש כי טוב יעשו כל הגורמים המתאימים אם יפיקו את הלקחים הדרושים מאירוע טרגי זה, שבו נער שהוצא מביתו והושם במסגרת חוץ-ביתית על-ידי גורמי הרווחה, נפל קרבן לפגיעה מינית שבוצעה על-ידי נער אחר באותה מסגרת. את שנעשה אין להשיב, אך בשלב זה

ניתן לצפות כי ייעשה המרב לסיוע לנפגע העבירה ולמשפחתו.

11. הערעור מתקבל אפוא באופן חלקי בלבד, כאמור בפסקה 9 לעיל.

ניתן היום, י"ד בכסלו התשפ"ג (11.12.2022).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת
